

63. 1.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 22 September/10 October 1924).

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 297 der Zitting 1923—1924.)

Bij de beantwoording van het Voorloopig Verslag wordt de volgorde van dat Verslag in acht genomen. Aan een verdediging van het wetsontwerp in het algemeen ga daarom een beschouwing over de vaccinatie-bepalingen vooraf. Al zijn ondergeteekenden ten gerieve der lezers van Voorloopig Verslag en Memorie van Antwoord bereid aldus te handelen, zoo kunnen zij dit toch niet doen dan met de zeer nadrukkelijke opmerking, dat zij daarmee allerminst wenschen te kennen te geven, dat de bepalingen omtrent de vaccinatie het belangrijkste deel van het onderhavige wetsontwerp zouden uitmaken.

Die bepalingen zijn, hoe belangrijk dan ook op zich zelf, slechts een gering onderdeel van het groote geheel. Zij betreuren het, dat de zeer bijzondere aandacht, welke deze enkele bepalingen bij voor- en tegenstanders getrokken hebben, tot gevolg heeft gehad, dat de groote praktische betekenis van de voorgestelde nieuwe wettelijke regeling van de voorzieningen tegen besmettelijke ziekten maar al te zeer uit het oog werd verloren.

Het verheugt de ondergeteekenden, dat hun poging om een oplossing te vinden voor een reeds jaren bestaande moeilijkheid, door verscheidene leden werd toegejuicht. Onder die moeilijkheid verstaan de ondergeteekenden het feit, dat de wetgever tot vaccinatie dwingt ook hen, naar wier godsdienstige overtuiging zij niet geoorloofd is. Het constateren van dit niet te weerspreken feit achten de ondergeteekenden voldoende toelichting voor de indiening van dit voorstel, in afwijking van het oordeel der leden, die blijkens het Voorloopig Verslag onvoldoende toegelicht achtten, waarom thans het voorstel is ingediend. De kracht van dat feit wordt niet verminderd door de omstandigheid, dat het jarenlang bestaat en dat sinds 1903 geen poging is gedaan om er aan tegemoet te komen. Nu een voorstel werd gedaan om de wet tot bestrijding van de besmettelijke ziekten op de hoogte te brengen van de tegenwoordige kennis dier ziekten, mochten de ondergeteekenden aan de boven omschreven moeilijkheid niet voorbij gaan, zouden zij niet te kort schieten in het betrachten van den eisch, dat de Regeering de gewetens van de onderdanen ontzie.

Wie in dit verband spreekt van opwarmen van bezwaren tegen de vaccinatie, zooals in het Voorloopig Verslag op bladz. 2 geschiedt, miskent de feiten. Wordt daarbij het voorstel geweten aan een zwichten van den eerst-ondergeteekende voor dit drijven, dan wordt daaraan toegevoegd miskenning van de mededeeling der motieven in de Memorie van Toelichting, een mededeeling, op welke aanvaarding als eerlijk, aanspraak moet en mag worden gemaakt. Aan de hier bedoelde onjuiste voorstelling, die het Voorloopig Verslag ontsiert, worde verder geen woord verspild. Zij was te minder op haar plaats, waar toch de eerst-ondergeteekende ook bij andere materie van wetgeving er naar gestreefd heeft, gewetensbezwaren zoo ver mogelijk te ontzien.

Tegenover de verschillende meeningen, die in het Voorloopig Verslag aan het woord zijn, plaatsen de ondergeteekenden zoowel de beperkte strekking als de beperkte motiveering van het voorstel. Het nut van de vaccinatie is in de Memorie van Toelichting nadrukkelijk buiten het geding gesteld. Dat de vaccinatie in beginsel ongeoorloofd zou zijn, kunnen de ondergeteekenden aan het eene lid, dat deze stel-

ling poneerde, niet toegeven; dit gevoelen wordt ook door de overgrootste meerderheid van het Nederlandsche volk, waaronder groote groepen, die de Heilige Schrift als hoogste gezag erkennen, niet gedeeld. Evenmin kunnen de ondergeteekenden instemmen met hen, die vaccinatiedwang principieel veroordeelen. Het zou practisch geen nut hebben, deze afwijkende meening te motiveeren; de motieven, die van beide zijden in den loop der jaren werden aangevoerd, zijn trouwens voldoende bekend. Op het verschil in inzicht tusschen de ondergeteekenden en de leden, die in het Voorloopig Verslag aan het woord waren, wordt hier alleen gewezen om de strekking van het voorstel, zooals die in de Memorie van Toelichting is aangegeven, duidelijk te houden.

Het zou niet juist zijn, de tegemoetkoming aan gewetensbezwaren in een afzonderlijk wetsontwerp op te nemen. Er wordt in het Voorloopig Verslag te recht op gewezen: in de wet, waarin de dwang is opgenomen, moet ook de tegemoetkoming aan bezwaren tegen dien dwang worden ondergebracht. Voor een onderzoek naar de waarde van de inenting is van het standpunt van de ondergeteekenden geen aanleiding; noch in het algemeen noch in verband met hun voorstel zou van hun standpunt zoodanig onderzoek te motiveeren zijn. De doeltreffendheid er van meenen zij dan ook in dit verband buiten beschouwing te mogen laten.

Zij, die in ernst vrijstelling van verplicht schoolbezoek bepleiten ten behoeve van kinderen, wier ouders er bezwaar tegen hebben, dat zij voortdurend in nauwe aanraking komen met niet-ingeënten, maken zich in meer dan één opzicht schuldig aan overdrijving. In de eerste plaats worden de kinderen niet meer in de school toegelaten, zoodra in hun woonplaats pokken voorkomen. Bovendien leidt schoolbezoek op zich zelf lang niet altijd tot „voortdurend in nauwe aanraking” komen met andere scholieren. In de tweede plaats zijn de kinderen van deze nieuwe bezwaarden gevaccineerd. Is het vertrouwen in de beschuttende kracht van de vaccinatie nu op eens geweken? In de derde plaats vergeten zij, die dit bezwaar poneeren, dat de vaccinatie-toestand van ons volk zóó is, dat ieder dagelijks in aanraking komt met personen, die niet, niet meer of weinig immuun zijn tegen de pokken. (Men leze hiervoor het artikel van den hoofdinspecteur dr. J. TERBURGH over den vaccinatietoestand van ons volk in de Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid van Januari 1923.) Gevaccineerd zijn geldt niet als keur voor den omgang, voor een nauwe aanraking met anderen. Waarom dan alleen in verband met het voorstel der Regeering een bezwaar geopperd, dat op die keur berust? In de vierde plaats gaat het bij het voorstel der Regeering om een bezwaar, dat voortspruit uit een bewuste onderworpenheid aan Gods gebod. Bij het nieuwe bezwaar is daarvan de rede niet. Van de ondergeteekenden is dan ook geen voorstel te verwachten om aan de in het Voorloopig Verslag overgenomen opmerking van dr. E. J. ABRAHAMS te voldoen.

Overweging van de tegen het voorstel ingebrachte bezwaren en van de gemaakte opmerkingen heeft de ondergeteekenden geleid tot een wijziging van de regeling, waarvan de hoofdzaak hier vermelding vinde. Bijzonderheden kunnen, zoo noodig, bij de artikelen worden besproken.

1. In art. 10 (nieuw 11) is de plicht tot revaccinatie opgenomen, voor zooveel betreft onderwijzers en onderwijzeressen, alsmede leerlingen boven 11 jaar. Het behoeft geen betoog, dat hierdoor de immuniteitstoestand van het Nederlandsche volk een groote verbetering zal ondergaan. Voor zoover de onderzoekingen reiken, mag worden aangenomen, dat de immuniteit, verkregen door revaccinatie, veel langer duurt dan die, verkregen door vaccinatie.

2. Zij, die vaccinatie in strijd achten met Gods gebod, zullen ook alle soorten van verzekering ongeoorloofd achten. Zoo wordt een objectief criterium verkregen, waardoor volstaan kan worden met een schriftelijke verklaring, waarvoor het model ingevolgd art. 17 moet worden vast-

gesteld bij Koninklijk besluit, opdat geen twijfel mogelijk zij aangaande omvang en aard van de levenspraktijk, die als bewijs van echtheid van het gewetensbezwaar zal gelden. De burgemeester zal volgens het nieuwe art. 16 een onderzoek kunnen instellen. Is de verklaring in strijd met de waarheid, dan zal hij, die haar deed, strafbaar zijn ingevolge het tweede lid van art. 38.

Bij deze nieuwe regeling kon het oorspronkelijk voorgestelde art. 16, dat tot misverstand aanleiding gaf, vervallen.

Ten slotte wordt er tegenover het beroep, dat op den toestand in Engeland wordt gedaan, op gewezen, dat men daar sinds 1907 kan volstaan met de inzending, binnen 4 maanden na de geboorte van een kind, van een verklaring, dat men (d. w. z. de vader of moeder, niet-geneeskundige) overtuigd is, dat de vaccinatie schadelijk zal zijn voor de gezondheid van het kind. Men leze hierover het artikel van den arts J. A. PUTTO in het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* van 1924, tweede helft n°. 1. Zwitserland kenmerkt zich door ontstentenis van vaccinatieplicht in eenige cantons. Waar in beide landen de wettelijke regeling zóó gansch anders is dan de ondergeteekenden voorstellen, moet iedere vergelijking met die landen ter toetsing van het ahangige voorstel worden afgewezen. Bedoelt men met het beroep op die landen een waarschuwing, dan is die voor de ondergeteekenden onnoodig, vermits zij den vaccinatiedwang handhaven en een afwijking van zeer beperkte strekking voorstellen.

De ondergeteekenden betreuren het, dat het wetsontwerp vrij algemeen ongunstig werd ontvangen. Zien zij goed, dan werkten hiertoe twee oorzaken samen: 1°. het sterk ambtelijk karakter, dat men in de voorgestelde regeling zag; 2°. de hoogere kosten, die men er van verwacht.

1. Het ambtelijk karakter. De Memorie van Toelichting heeft den indruk gewekt, alsof alle medici en burgemeesters gediskwalificeerd werden voor de uitvoering van de wet van 1872. Die Memorie geeft onomwonden een uiteenzetting van den bestaanden toestand, maar zij behelst allermindst een algemeene disqualificatie. Met name is niet geschreven, zooals in het Voorloopig Verslag op bladz. 4 wordt aangenomen dat gedaan is, dat de Overheid, handelende op advies van de medici, op verkeerd compas zeilt. Op bladz. 2 van de Memorie van Toelichting staat: De burgemeester moet dan ook vaak zeilen op gebrekkig compas, menig compas is defect. Deze ervaring moge men onaangenaam vinden, de mededeeling er van in de toelichting geeft niet het recht tot de voorstelling, die in het Voorloopig Verslag wordt gegeven. De ondergeteekenden betuigen hun waardeering voor de medici en de burgemeesters, die met kennis van zaken en doortastendheid bij de bestrijding van besmettelijke ziekten te werk gingen, maar daarnaast blijft het feit bestaan, dat in menig geval de inspectie zeer snel ter plaatse moet komen, zal het noodzakelijke, niet minder en niet meer, gedaan worden. De inspectie, die, waar dat mogelijk is, een vruchtbare samenwerking met medici heeft, is door de omstandigheden gedrongen geweest, leiding te geven, die haar dikwijls maar al te gaarne gelaten werd. Had zij minder krachtig geleid bij de praktijk van de ontegeningen en ontsmettingen, dan zouden de kosten daarvan nog beduidend hooger zijn dan thans het geval is. De inspectie, welker taak het is, van de epidemiologie op de hoogte te zijn, en welke gevormd wordt door medici, die reeds vóórdat zij hun tegenwoordig ambt bekleedden, aandacht wijdden aan de bestrijding van besmettelijke ziekten, heeft ten deze goed werk geleverd en verdient beters dan de weinig sympathieke woorden, die in het Voorloopig Verslag aan haar worden gewijd.

Zooals in de Memorie van Toelichting werd getracht den bestaanden toestand te schetsen, is het wetsontwerp een weerspiegeling van dienzelfden toestand. Gevoel van eigen voortreffelijkheid van den dienst der volksgezondheid heeft

daarbij evenmin voorgezet als de in het Voorloopig Verslag op bladz. 5 veronderstelde poging, langs den weg van dit wetsontwerp te dwingen tot aanvaarding van de plannen tot invoering van gezondheidsdiensten. Een dergelijke poging zou even ongepast als gebrekkig zijn en de bewindsman, die zich er voor liet gebruiken, moge al een betuiging van goede trouw in ontvangst kunnen nemen, in doorzicht zou hij in bedenkelijke mate te kort zijn geschoten. Het bevreemdt de ondergeteekenden, dat een vermoeden als dit, zonder een zweem van bewijs in het Voorloopig Verslag tot uiting kon komen. Zoowel de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid, als de ambtenaren, die hem ter zake van dit wetsontwerp adviseerden, aanvaardden zonder reserve de noodzakelijkheid, onder de tegenwoordige financiële omstandigheden het plan tot invoering van gezondheidsdiensten op te geven. Dat men in de kringen van de deskundigen dat plan van den aanvang af heeft toegejuicht, een gevoel, dat op het Gezondheidscongres te Amsterdam andermaal tot uitng kwam, is een feit, dat reeds bestond vóór de indiening van dit ontwerp tot betere bestrijding van de besmettelijke ziekten. Het doet de ondergeteekenden leed, dat dit ontwerp met zóóveel ongemotiveerden argwaan is bezien.

Zoekende naar gemeen overleg hebben de ondergeteekenden, wat de bemoeiingen van de inspectie betreft, het ontwerp aan een herziening onderworpen. Daarbij moest voorop staan, dat wanneer werkelijk gevaar dreigt, de mogelijkheid van ingrijpen door het Rijksgezag moet blijven bestaan, omdat — en dit geldt vooral ten aanzien van de exotische ziekten — zeer spoedig algemeene handels- en verkeersbelangen in het spel komen en het Rijk door een internationale sanitaire conventie gehouden is tot verantwoordelijkheid.

Zoowel ten aanzien van de exotische als van de endemische ziekten (artt. 3 en 4) is de niet-ambtelijke geneeskundige ingeschakeld. Zoolang deze en de burgemeester het noodige doen, kan de inspecteur op den achtergrond blijven. Blijkt, dat de noodige maatregelen niet worden genomen, dan kan hij advies geven, dat dan overeenkomstig het oorspronkelijke voorstel een dwingend karakter heeft, behoudens beroep van den burgemeester op den hoofdinspecteur. In het nieuwe eerste lid van art 4 en in art 2 wordt thans een wissel getrokken op de werkzaamheid en waakzaamheid van den behandelenden geneeskundige. Soortgelijke inschakeling als in art. 4, heeft plaats gehad in artt. 3, eerste lid, 8 (verbod van schoolbezoek) en in de artt. 21, 22 en 23 (vervoer, ontsmetting en vernietiging). Bij de bespreking van deze artikelen zullen de wijzigingen nader worden toegelicht.

Minder nog dan bij het oorspronkelijk ontwerp behoeft thans vrees te bestaan, dat uitbreiding van de inspectie noodig zal zijn. Zij krijgt ook onder de tegenwoordige regeling kennis van de gevallen van besmettelijke ziekte en is verplicht zich er rekenschap van te geven of gevaar voor uitbreiding bestaat en voldoende geweerd wordt.

2. De hoogere kosten. Blijkens het Voorloopig Verslag vreest men, dat uit deze nieuwe regeling veel kosten zullen voortvloeien „voor vernietiging, ontsmetting, afzondering en vervoer van lijders en verdachten enz.” Later, bij art. 29, wordt in het Voorloopig Verslag medegedeeld, dat zeer vele leden ernstig bezwaar hebben tegen het leggen van nieuwe lasten op de gemeenten.

Op bladz. 5 van de Memorie van Toelichting wordt aan het slot van de algemeene beschouwingen over de kosten gehandeld. Op, naar de ondergeteekenden meenen, duidelijke wijze is daar uiteen gezet, dat ten aanzien van de kosten dit wetsontwerp geen verandering brengt in de regeling, die geldt krachtens de bestaande voorschriften. De ondergeteekenden hebben vergeefs gezocht naar de oorzaak van het misverstand, waarvan het Voorloopig Verslag blijk geeft. Art. 29 van het ontwerp legt geen nieuwe lasten op de gemeenten. Dat artikel is bijna woordelijk gelijklopend aan art. 5b van de geldende wet, dat, in plaats van lasten op te leggen, Rijkssteun aan de gemeenten toezegt. Het ontwerp

legt dus ook niet nieuwe lasten op het Rijk. Herhaald moge worden, met andere woorden, wat reeds in de Memorie van Toelichting is uiteengezet: dit ontwerp brengt geen verandering in het stelsel van de wet van 1872, dat de kosten van de bestrijding van besmettelijke ziekten voor rekening van de gemeenten bracht. Daarin wordt niets veranderd. Vervoer en afzondering van lijders aan een der in de wet genoemde of bij Koninklijk besluit daarmee gelijk gestelde besmettelijke ziekten, die gevaar voor verspreiding opleveren, geschiedt ook thans reeds, en wel op kosten der gemeente. Afzondering van verdachten, waar die noodig is, vindt ook reeds plaats, maar de medewerking moet nu min of meer gekocht worden; zij zal volgens het ontwerp in alle gevallen plicht zijn. Geldelijke tegemoetkoming deswege aan economisch zwakken zal voortaan wettelijken grondslag hebben, nl. in art. 26. Nieuw is alleen:

a. art. 6 van het ontwerp, waar sprake is van maatregelen tegen hen, die door het bedrijf, dat zij uitoefenen, gevaarlijk voor de samenleving blijken te zijn. Inderdaad kan hier, maar ook hier alleen, van hoogere kosten gesproken worden, maar de aandacht worde er met eenigen nadruk op gevestigd, dat de burgemeester niet verplicht is, aan het advies van den inspecteur gevolg te geven; hij kan weigeren; de inspecteur heeft daartegen beroep op den Minister, die bij zijn beslissing terstond de financiële gevolgen zal overwegen, zoowel voor de gemeente als voor het Rijk (zie art. 28, 3de lid, waar de helft van de kosten voor Rijksrekening worden gebracht).

b. art. 27. Er moge nadrukkelijk op worden gewezen, dat dit artikel niet vordert, dat de gemeenten zelve de daar bedoelde inrichtingen zullen hebben. Zij hebben thans reeds voor reiniging en ontsmetting regelingen met bestaande diensten van het Groene Kruis, het Witte Kruis, hier en daar ook van eene gemeente, die vrijwillig een ontsmettingsdienst instelde. Het Rijk subsidieerde daarvoor krachtens de artt. 5b en 5c van de wet van 1872. Verschillende gemeenten hebben thans reeds krachtens contract met particuliere of openbare ziekenhuizen de beschikking over een gelegenheid tot verpleging van lijders, die afgezonderd moeten worden. Er zijn gemeenten, die, zooals in den laatsten tijd nog is voorgekomen, een lijder zouden moeten afzonderen in een hok of iets dat niet veel meer is dan dat. Dezulke zullen een regeling moeten treffen, zooals te elfder ure ook in dat geval gebeurde, met een bestaand ziekenhuis.

c. art. 9, lid 1. Het hier bedoelde geval zal niet veel voorkomen. En wat zal dan nog het onderzoek kosten?

Op de vraag, op bladz. 5 van het Voorloopig Verslag gedaan, aan de Kamer over te leggen een berekening van de meerdere uitgaven, die van de uitvoering van het ontwerp het gevolg zouden zijn, kan, wanneer voor een oogenblik van art. 6 wordt afgezien, slechts worden geantwoord, dat meerdere kosten niet zullen voorkomen, weshalve een berekening daarvan niet gegeven kan worden.

Toepassing van art. 6 zal tot de zeldzaamheden behooren; in die zeldzame gevallen, die tot dusver voorkwamen, is het gemis aan eenige bevoegdheid tot bescherming tegen gevaar sterk gevoeld. Een raming van kosten kan daarvoor niet gegeven worden. Art. 27 zal in de enkele gevallen, waarin het toepassing zal moeten vinden, tot hoogst onbeduidende kosten leiden. Immers, de beschikking wordt voor weinig geld verkregen; de eigenlijke kosten ontstaan eerst, als er een lijder verpleegd moet worden en die kosten zijn allicht hooger wanneer op het laatste oogenblik de gelegenheid moet worden gezocht en gekocht, dan wanneer zij tijdig te voren wordt verkregen.

Met de indiening van dit ontwerp is dan ook in geen deele afgeweken van het besluit der Regeering, alleen in buitengewoon dringende omstandigheden over te gaan tot het indienen van voorstellen, welke aanvaarding nieuwe offers van de schatkist zal vragen. Voor het geval men ge-

neigd mocht zijn in art. 28 van het ontwerp nieuwe lasten voor het Rijk te speuren, moge bij voorbaat worden opgemerkt, dat dit artikel, als men het boven besproken art. 6 en art. 26, 2de lid, een oogenblik ter zijde laat, de bestaande practijk vastlegt. Iets nieuws komt daarin niet voor.

Dat de gezondheidstoestand tot dusver gunstig was, erkent de Regeering met dankbaarheid. De ondergeteekenden zien evenwel niet in, welke reden hieraan ontleend zou kunnen worden om het wettelijk apparaat tegen de besmettelijke ziekten, dat ten deele verouderd is, niet in overeenstemming met de tegenwoordige kennis van die ziekten te brengen. Mag alleen een noodtoestand er toe leiden, dat de wetgever partij trekt van de veroveringen van de wetenschap?

Ook in dit verband komt in het Voorloopig Verslag tot uiting een vrees voor den invloed van het Staatstoezicht op de volksgezondheid. De ondergeteekenden zouden gaarne in het Verslag een vermelding van feiten, welke die vrees wettigen, hebben aangetroffen. De schier dagelijksche ervaring van de Regeering is, dat het Staatstoezicht streeft naar inkrimping van uitgaven. Dank zij een lang volgehouden moeizame voorlichting en drang van de inspectie wordt thans op veel minder ruimen voet ontsmet en ont-eigend. De inspectie is door haar kennis van de epidemiologie in staat het overtollige van veel dat tot dusver als noodig of veilig werd beschouwd, aan te toonen. In de Memorie van Toelichting is hierop reeds gewezen. Het moge hier herhaald worden in de hoop, dat dit ervaringsfeit zal opwegen tegen een in het Voorloopig Verslag uitgesproken, niet gemotiveerde verwachting of meening.

Het verheugt de ondergeteekenden, dat er ook onder de leden, die een zoo uitermate somberen kijk op het wetsontwerp hadden, eenigen waren, die een open oog hadden voor de voordeelen, die het ontwerp biedt. Ten aanzien van de door deze leden gemaakte opmerkingen wordt het volgende aangevoerd.

De indeeling van de besmettelijke ziekten in twee groepen is van belang voor de maatregelen, die kunnen worden toegepast. Die maatregelen zijn in overeenstemming met den stand der wetenschap. Eenige begrenzing daarvan in de wet is zeer gewenscht, opdat wettelijk vaststa, hoever ingegrepen kan worden. Verviel de hoofdindeeling in twee groepen, dan zou aan de met de uitvoering der wet belaste autoriteiten meer macht worden gelaten dan naar het tegenwoordig inzicht noodig is. Het komt den ondergeteekenden voor, dat dit niet voldoende gemotiveerd zou zijn met een beroep op hetgeen in de toekomst wellicht kan gebeuren. Zij achten het juist, dat later, zoo noodig, een voorstel tot wijziging van de nieuwe wet aanhangig wordt gemaakt.

Ook na overweging van hetgeen in het Voorloopig Verslag wordt aangevoerd vóór opnemng van tuberculose en geslachtsziekten in dit ontwerp meenen de ondergeteekenden, dat het niet goed zou zijn, indien daartoe werd overgegaan. De maatregelen, die het ontwerp kent, zijn voor die beide ziekten niet geschikt, hetzij omdat zij in de volksopvattingen geen steun zouden vinden, hetzij omdat die ziekten gansch andere middelen van bestrijding vorderen. Werden die beide ziekten in het ontwerp opgenomen, dan zouden zij het ontwerp van een afzonderlijk hoofdstuk moeten vormen, maar over hetgeen dat hoofdstuk zou moeten behelzen, bestaat vooralsnog eenheid van inzicht niet.

De bevoegdheid van de gemeentebesturen ten opzichte van deze twee ziekten wordt door art. 34 van het ontwerp in geen deele ingekort. De gemeentebesturen ontleenen hun bevoegdheid, zich met de openbare gezondheid te bemoeien, aan art. 135 van de Gemeentewet. Met betrekking tot de ziekten, waartegen de Rijkswet maatregelen aan de hand doet, zou die bevoegdheid in twijfel getrokken kunnen worden, indien niet art. 34 haar handhaafde. Met betrekking tot tuberculose en geslachtsziekte blijft die bevoegdheid voor en na onveranderd.

Bij de bespreking van de artt. 3 en 4 zal blijken, dat volgens het gewijzigd ontwerp het kenteeken binnen zekere grenzen toegepast zal kunnen worden.

Het komt den ondergeteekenden niet noodig voor, ten aanzien van andere ziekten de mogelijkheid van dwang tot het ondergaan van kunstbewerkingen op te nemen. De stand van geen enkele dier ziekten is zóó, dat dwang met een beroep daarop te rechtvaardigen zou zijn. En ook zij, die per slot tegen dwang geen bezwaar hebben, zullen daartoe toch alleen dan willen overgaan, wanneer de omstandigheden die onvermijdelijk maken.

Artikel 5 van het ontwerp zal toereikend zijn om, indien gevaar voor vlektyphus dreigt, de kleederluizenplaag te bestrijden.

Artikel 1.

Aan het hier uitgesproken verlangen voldoet het artikel. Immers, bij algemeenen maatregel van bestuur zal worden uitgemaakt, welke ziekten als besmettelijke zullen gelden. Opneming van bijv. griep in zoodanig Koninklijk besluit, is, bezien van den administratieven kant, hoogst eenvoudig.

Artikel 2.

Met betrekking tot de endemische ziekten is aan het eerste, in het Voorloopig Verslag geopperde bezwaar tegemoet gekomen. Voor het geval van vermoeden van zoodanige ziekte behelst het tweede lid van het artikel thans de opdracht aan de behandelende geneeskundige, onverwijld maatregelen te nemen om de uitbreiding der vermoede ziekte te voorkomen. Ten aanzien van de exotische, zooveel gevaarlijker ziekte, is kennisgeving van het vermoeden behouden, terwille van een spoediger zekerheid. Aan het eerste lid is voor het geval van vermoeden van een exotische ziekte een slotzin toegevoegd, waarin een beroep wordt gedaan op de medewerking van den geneeskundige.

Ten slotte is de plicht van den medicus ten aanzien van de endemische ziekten beperkt tot hetgeen hij bij een door hem behandeld persoon waarneemt. In verband met het zooveel grootere gevaar, dat van de exotische ziekten dreigt, is die beperking met betrekking tot deze ziekten weggelaten.

De verplichting van het hoofd van een gezin, aangifte te doen, is naar de meening van de ondergeteekenden niet wel te handhaven. Of een geval van een besmettelijke ziekte voorkomt, kan alleen de medicus vaststellen, en voor dezen geldt de plicht van aangifte. In het geval, dat in het Voorloopig Verslag gesteld wordt, zal de leek zeker niet in staat zijn, te zeggen, dat de ziekte voorkomt. Het gezinshoofd zal dan, als hij zijn plicht betracht, den dokter roepen; daarmee zijn allen gebaat. Een mededeeling van dat hoofd aan den burgemeester baat niet, tenzij de diagnose behoorlijk is gesteld, maar dan moet de dokter de wet naleven.

Artikel 3.

Hoewel de critiek, die op de in dit artikel aan den inspecteur toegedachte rol wordt geoeffend, niet in alle opzichten juist kan worden geacht, hebben de ondergeteekenden toch het eerste lid in dien zin gewijzigd, dat een door den burgemeester onder goedkeuring van den inspecteur aangewezen geneeskundige, beslist over den duur der afzondering. Wordt de lijder verpleegd in een inrichting, die op de hoogte van haar taak staat, dan kan het hoofd van die inrichting aangewezen worden. Wordt de lijder niet in een inrichting verpleegd, dan zal zoo eenigszins mogelijk een ander geneeskundige aangewezen moeten worden. Imperatieve voorschriften kan de wet hiervoor niet geven, omdat met plaatselijke toestanden gerekend moet worden en de aanwijzing mede van het inzicht van den burgemeester moet afhangen. Waarom de inspecteur ten slotte moet kunnen ingrijpen, werd betoogd op blz. 4 van deze memorie.

Het komt den ondergeteekenden voor, dat de wenschen, die in de 2de alinea van het Voorloopig Verslag bij dit artikel

worden geuit, veel te ver gaan. In art. 27 van het wetsontwerp is voorzien in het geval, dat een gemeente alle voorzorg verwaarloost. Verder gaan, is niet noodig. Moest het Rijk zelf ambulant personeel in dienst houden om de gemeenten zoo noodig bij te springen, dan zou het kosten moeten maken, die voor het overgrootste deel nutteloos zouden zijn, omdat dit personeel in den regel geen werk zou hebben. Bovendien zou het bestaan van een dergelijke Rijksreserve verslappend werken op de activiteit der gemeenten; de neiging zou ontstaan, om die reserve uit te breiden en ter beschikking van de gemeenten te stellen. De gemeenten kunnen, in den regel zonder groote inspanning en kosten, een overeenkomst sluiten met een ziekenhuis, waardoor in de behoefte is voorzien. Voor spoedeisende gevallen heeft het Rijk eenige barakken, die reeds jaren gebruikt worden om aan gemeenten verhuurd te worden, indien zich een geval van besmettelijke ziekte voordoet en spoedige afzondering niet mogelijk is. Voor personeel zorge ook dan de gemeente zelve; de inspectie is daarbij steeds tot hulp bereid.

De vraag, hoe men zich de toepassing van het eerste lid van art. 3 voorstelt in gemeenten, waar geen inrichting voor de verpleging van lijders aanwezig is, is in het bovenstaande reeds beantwoord.

Ter tegemoetkoming aan het bezwaar tegen de politiebewaking, voorgeschreven in het oorspronkelijk derde lid, is dat lid vervangen door het nieuwe vierde lid, waarin den burgemeester de zorg voor de afzondering van de woning enz. wordt opgedragen en hem daartoe de bevoegdheid wordt gegeven van politiebewaking en het aanbrenge van een kenmerk. Min of meer als ultimum remedium wordt hier dus het kenmerk weder ingevoerd. Het publiek zal weten, dat, wanneer onder de werking van deze bepaling een kenmerk wordt aangebracht, er inderdaad gevaar bestaat. Het is de bedoeling, dat hierop ook in den inhoud van het kenmerk gewezen wordt.

In het tweede lid is alsnog de geestelijke en met dezen de notaris opgenomen onder hen, die den lijder mogen bezoeken.

In het vierde, thans derde, lid is ten aanzien van het besmettingsgevaar van de woning de aangewezen geneeskundige ingevoegd naast den inspecteur, als de persoon, die de verklaring, dat het gevaar geweken is, moet afgeven.

In een nieuw vijfde lid is de mogelijkheid geopend, dat de inspecteur door een verzoek aan den burgemeester leiding geeft. Hiervan zal alleen dan sprake zijn, indien de reeds getroffen maatregelen onvoldoende zijn om het gevaar te bezweren.

Artikel 4.

Overweging van de ook elders dan in het Voorloopig Verslag over dit artikel gemaakte opmerkingen heeft geleid tot wijziging met name van het eerste en het tweede lid.

Het nieuwe eerste lid houdt in, dat een lijder in zijn woning verpleegd kan worden (in tegenstelling met art. 3) en behelst de opdracht aan den behandelenden geneeskundige, maatregelen voor te schrijven om uitbreiding der ziekte te weren. In overeenstemming met het nieuwe tweede lid van art. 2 wordt ook hier op de medewerking der medici een beroep gedaan. De wettelijke vorm is die van een opdracht, maar in wezen kan het niet anders zijn dan een beroep op medewerking. Sanctie op onthouding zou tactisch ongewenscht en praktisch hoogst moeilijk uitvoerbaar zijn.

Het tweede lid is in dien zin gewijzigd, dat de burgemeester afzondering kan gelasten, indien de behandelende geneeskundige of de inspecteur hem berichten, dat de noodige maatregelen tegen verspreiding der ziekte niet voldoende worden of kunnen worden toegepast. De burgemeester kan de afzondering gelasten op advies van den behandelenden geneeskundige of van den inspecteur. Voor het geval de inspecteur adviseert, is de procedure van het artikel behouden. Volgens deze regeling zal de inspecteur eerst in de tweede plaats

optreden, indien nl. het of bij den medicus ter plaatse of bij den burgemeester aan de noodige activiteit ontbreekt. De bescherming van de openbare gezondheid vordert dan, dat worde ingegrepen, waartoe het Rijksgezag geroepen is. De inspecteur weet spoedig, op wie hij rekenen kan, op wie niet; hij zal dus in veel gevallen niet tot inmenging overgaan.

In het derde lid is alleen aan het advies van den inspecteur, niet ook aan dat van den geneeskundige, een dwingende kracht gegeven. Plaatselijke verhoudingen kunnen het zeer ongeraden maken, dat de burgemeester door het advies van een plaatselijken geneeskundige eenigermate gedwongen zou kunnen worden. Bovendien is de inspecteur vóór allen geroepen, te waken voor het algemeen belang.

In geval van beroep zal de hoofdinspecteur steeds zoo spoedig mogelijk beslissen. Het is evenwel denkbaar, dat een termijn van 24 uur te kort zou zijn. Beroep op den Minister zou niet zoo vlug kunnen verlopen als dat op den hoofdinspecteur; de Minister zou den hoofdinspecteur moeten hooren. Aangezien het bovendien niet gaat om handelingen van veel gewicht en het oordeel voornamelijk op medische gronden gebaseerd moet zijn, komt het den ondergeteekenden juister voor, dat niet op den Minister beroep wordt opgesteld.

In het zesde lid is, in navolging in zoover van de wijziging van art. 3, den burgemeester de bevoegdheid gegeven de woning onder bewaking te stellen en een kenmerk aan te brengen. Naar hetgeen hiervoor over het 4de lid van art. 3 werd opgemerkt, moge te dezer plaatse worden verwezen.

Artikel 5.

In de Memorie van Toelichting hebben de ondergeteekenden er op gewezen, dat ten aanzien van de ziektekiemdragers volledig inzicht nog niet is verkregen. Dit maant tot groote voorzichtigheid. Voor het feit, dat ziektekiemdragers bronnen van besmetting zijn gebleken, kan men evenwel bij de bestrijding van de besmettelijke ziekten niet meer de oogen sluiten. Evenmin mag het besef, dat het voor den persoon dien dit lot treft, hoogst onaangenaam is, dat hij ziektekiemen verspreidt en daarom aan maatregelen van beveiliging onderworpen wordt, afhouden van het nemen van die maatregelen. De bekende bronnen van verspreiding eener besmettelijke ziekte moeten worden aangetast; men heeft geen keus, tenzij men bewust half werk zou willen doen. Deed men dat, dan zou men kunnen schuldig staan aan offeren van gezondheid of leven van burgers.

De vrees, dat de betrokkenen voor hun geheele leven of voor geruimen tijd als gevaarlijk zullen worden beschouwd, komt den ondergeteekenden niet gegrond voor. Het toepassen van maatregelen dient juist om aan den gevaarlijken toestand een einde te maken. Opdat evenwel in de ruimste mate de voorzichtigheid worde betracht, wordt in het laatste lid de algemeene maatregel van bestuur imperatief gesteld. Aan het toepassen van dit artikel zal dus een deugdelijk voorbereide regeling voorafgaan.

In het eerste lid is ook „onderzoek” opgenomen. Bij den algemeenen maatregel van bestuur zal worden beslist, welke maatregelen van onderzoek toegelaten zullen zijn. Mede is „toezicht” opgenomen, en wel, opdat schade en kosten bespaard kunnen worden. Het zal daardoor toch mogelijk zijn, dat een verdachte niet in waarneming en afzondering wordt gehouden, maar zich vrij kan bewegen, onder zeker medisch toezicht gedurende den tijd van onderzoek.

Deze afzondering enz. kunnen plaats vinden in een ziekenhuis. Het is niet noodig, dat daarvoor nieuwe inrichtingen in het leven worden geroepen.

Het derde lid van het artikel is, wijl overbodig, geschrapt. In het vierde en het vijfde (nieuw: derde en vierde) lid is ingevoegd: „den inspecteur”, opdat, evenals in het eerste lid, vaststa, wie hier moet oordeelen.

Artikel 6.

Sluiting van een bedrijf zou een bestaan kunnen vernietigen. Dit zou veel verder gaan dan noodig is. Heeft men eenmaal ontdekt, uit welk bedrijf de besmetting voortkomt, dan kan krachtens artikel 22 het vervoer van verdachte voorwerpen of van verdachte eet- of drinkwaren worden belet; daarnaast is de drager van ziektekiemen ook vrij spoedig op te sporen, omdat — naar de ervaring tot dusver leerde — alleen in kleine bedrijven, waar men dus met enkele personen te maken heeft, dit gevaar zich voordoet. De ziektekiemdrager kan uit het bedrijf verwijderd worden, tijdelijk of blijvend. In theorie kan onverwijld sluiting van het bedrijf het snelst en meest afdoende zijn, het middel is voor de praktijk te drastisch.

Aan hen, die tegen dit artikel bezwaar hadden, wordt gereedelijk toegegeven, dat hier met veel omzichtigheid te werk moet worden gegaan; maar ook hier geldt, wat bij art. 5 werd opgemerkt: de bekende bronnen van verspreiding van een ziekte moeten aangetast worden. Het zijn gelukkig zeldzame gevallen geweest, maar in de gevallen, die zich voordeden, zijn velen het slachtoffer geworden van den toestand van één of twee personen in een bedrijf. Het baat niet, of de wetgever voor dergelijk feit de oogen zou sluiten of het ongeroerd zou laten, omdat er moeilijkheden te overwinnen zijn. Voor de noodige voorzichtigheid bij de toepassing zijn in dit artikel voldoende waarborgen gegeven. De maatregel kan alleen op advies van den inspecteur, die werkt onder de bevelen van den verantwoordelijken Minister, getroffen worden. Zou hij onvoorzichtige adviezen geven, dan zou hij zich moeten verantwoorden. De belanghebbende heeft bovendien beroep op den Minister, die eventueel zich in het Parlement zal hebben te verantwoorden. Deze kan adviezen inwinnen, ook bij niet-hygiënisten, en zal beslissen nadat hij het vóór en het tegen rijpelijk heeft overwogen. De ondergeteekenden meenen, dat er onder deze omstandigheden voor vrees voor toegeven aan overdreven eischen der hygiënisten, zoo deze al mochten voorkomen, geen grond is; te minder omdat een Minister zijn aandacht aan allerlei belangen moet geven en de hygiëne-knobbel niet den meesten kans van onevenwichtigen groei heeft.

Artikel 7.

Zij, die dit artikel een kras staaltje van centralisatie achten, hebben vermoedelijk over het hoofd gezien, dat art. 23 van de geldende wet dezelfde bevoegdheid geeft aan de Koningin. Het ontwerp noemt mede openbare vergaderingen en vermakelijkheden, maar dat heeft met centralisatie niets uit te staan. Deze bevoegdheid kan niet gemist worden. Om alle gedachte aan zucht naar terzijdestelling van de gemeentelijke autoriteiten uit te schakelen, is het artikel, zij het ten overvloede, in dien zin gewijzigd, dat het eerste lid betrekking heeft op de bevoegdheid van den burgemeester ten aanzien van zijn gemeente. Ten aanzien van welke ziekten die bevoegdheid zal gelden, kan de gemeenteraad vaststellen. Het tweede lid behelst de bevoegdheid van den Minister.

Ook vergaderingen kunnen, wanneer een ziekte zekere uitbreiding heeft gekregen, gevaarlijk zijn. Dank zij de moderne bestrijdingswijze is de kans, dat het zóóver komt, niet groot, maar er moet toch mede gerekend worden. De kans, dat deze bevoegdheid zal worden gebruikt met politieke bedoelingen is nitgesloten, omdat de feitelijke grondslag, een gevaarlijke verspreiding van een besmettelijke ziekte, niet dan hoogst zelden aanwezig zal zijn.

Godsdienstoefeningen zijn niet onder vergaderingen begrepen, evenmin als zij begrepen worden onder den term: recht van vergaderen.

Artikel 8.

Kennisgeving aan de hoofden van scholen en kinderbewaarplaatsen veroorzaakt vooral in groote gemeenten, waar telkens een geval van de eene of andere besmettelijke ziekte

voorkomt, een beduidenden administratieven omslag. Practisch zou zij niet overal uitvoerbaar zijn, omdat niet alle kinderbewaarplaatsen bij het gemeentebestuur bekend behoeven te zijn. Willen gemeentebesturen zich de moeite en kosten getroosten, dan mogen zij dat doen; de ondergeteekenden meenen, dat de noodzakelijkheid niet in zóó sterke mate bestaat, dat de wetgever haar moet opleggen.

Het gevaar, dat besmetting door boeken wordt overgebracht, is zóó gering, dat kennisgeving aan openbare lees-zalen onnoodig moet worden geacht.

Het komt den ondergeteekenden bij nadere overweging niet noodig voor, groep A in dit artikel te noemen. De hierover in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerking is juist.

Naar aanleiding van de opmerking in het Voorloopig Verslag is de slotbepaling van het oude, eerste lid, die welstandshalve tot een nieuw tweede lid is gemaakt, in dien zin gewijzigd, dat de Minister voor de verschillende ziekten de termijnen vaststelt.

Het woord „bewoner” is algemeen gebruikt; er is zoowel de tijdelijke als de blijvende bewoner onder begrepen. Wie de verklaring, dat het besmettingsgevaar geweken is, moet geven, bleek en blijkt duidelijk uit het eerste lid, volgens welks thans gewijzigde redactie de behandelende geneeskundige dit moet doen.

Ten deele onafhankelijk van de in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerkingen is het artikel gewijzigd, om de bedoeling duidelijker naar voren te brengen. Het gewijzigde eerste lid heeft alleen betrekking op een meerderjarige, waarmede gelijk wordt gesteld een minderjarige, die in de school of bewaarplaats arbeid verricht. Het tweede (thans vierde) lid is aldus gewijzigd, dat het alleen slaat op andere minderjarigen, wat wel steeds leerlingen of kleine kinderen zullen zijn. Voor dezen wordt de plicht gelegd op hen, bij wie zij inwonen. De tweede helft van dat lid is geschrapt, omdat bij nadere overweging de ondergeteekenden meenen, dat hij, die minderjarige commensalen houdt, dien plicht kan en moet nakomen door de overeenkomst, krachtens welke zij in zijn woning zijn, te beëindigen, indien zij ondanks het wettelijk verbod en zijn bemoeiingen toch naar de school zouden gaan.

Van den tweeden zin van het oude eerste lid is welstandshalve een nieuw derde lid gemaakt. Om dezelfde reden zijn het oude derde en vierde lid gemaakt tot een nieuw artikel 9.

In het tweede lid van het nieuwe artikel 9 (oud: vierde lid van artikel 8) is een wijziging gebracht. Voor iedere rubriek van gevallen, die zich kan voordoen, worden de daarop betrekking hebben, voorafgaande bepalingen, van toepassing verklaard.

Artikel 10 (nieuw 11).

Zoals reeds in de algemeene beschouwingen werd medegedeeld, is de plicht tot revaccinatie in het ontwerp opgenomen. In verband daarmee is de redactie van dit artikel gewijzigd. Lid 2 bevat nu den eisch van herinenting ten aanzien van onderwijzers, onderwijzeressen en leerlingen boven 11 jaar; ten aanzien van hen, die vroeger vrijstelling van inenting verkregen, treedt de inenting in de plaats van herinenting. Lid 1 omvat de leerlingen beneden 11 jaar. Na hetgeen ten deze in het algemeen deel dezer Memorie werd aangevoerd, vordert deze wijziging niet nadere toelichting.

In artikel 45 is een zinsnede opgenomen, die het mogelijk maakt, dat de revaccinatiebepaling later in werking treedt dan het overig deel der wet, opdat gelegenheid zij tot tijdige herinenting.

Artikel 11 (nieuw 12).

De datum van 31 December 1924 was voorloopig genoemd, omdat een tijdsbepaling noodig is en de kans niet uitgesloten scheen, dat de wet tegen dien tijd in werking zou kunnen treden. De redactie is in dien zin gewijzigd, dat het tijdstip van in werking treden der nieuwe wet als beslissend geldt.

Artikel 12 (nieuw 13).

Het zou onrechtvaardig zijn, iemand die gewetensbezwaar tegen de vaccinatie heeft, uit te sluiten van het geven van onderwijs. De ondergeteekenden kunnen daarom aan den wensch van eenige leden geen gevolg geven.

De gelijkstelling van den burgemeester met een wethouder is ter tegemoetkoming aan het geopperde bezwaar geschrapt. In een nieuw, vierde, lid is de mogelijkheid geopend dat met toestemming van den Commissaris der Koningin de burgemeester de behandeling van deze zaken overlaat aan een wethouder. De Commissaris zal toezien, dat het overlaten alleen bij noodzaak en aan een geschikt persoon plaats vindt.

Beperking van de toelating van ongevaccineerden tot de bijzondere scholen zou alleen dan geoorloofd zijn, indien met volkomen zekerheid vaststond, dat zij, die gewetensbezwaar hebben tegen de vaccinatie, de openbare school mijden en kunnen mijden. Aangezien die zekerheid niet bestaat, zou de beperking nieuwe moeilijkheden in het leven roepen.

Ongevaccineerden in tijden van epidemie een zichtbaar teeken te doen dragen, zou een ongemeen stuitende maatregel zijn, die het kenmerk van inconsequentie wel zeer sterk zou vertoonen. Immers, het nalaten van de vaccinatie kan alleen als motief voor dergelijk signaleeren gelden indien het een ernstig feit is, en dat kan het alleen geacht worden, als aan de vaccinatie groote kracht van beschutting wordt toegekend. Welke reden kan er dan nog zijn verdere beveiliging te zoeken en dan nog wel in een maatregel van zóó stuitenden aard?

Het eerste lid van het artikel is gesplitst in twee leden. Aan het slot van het eerste lid is bepaald, dat het bewijs geldig is voor drie daarin vermelde schooljaren. Het komt thans voor, dat de geldigheid van een bewijs afloopt vóór het einde van een schooljaar. Vragen in dat geval de ouders niet tijdig te voren een nieuw bewijs aan, dan moet het kind het schooljaar onderbreken of afbreken.

Over den duur van de geldigheid van het bewijs wordt gehandeld bij art. 15 (nieuw 16).

Artikel 13 (nieuw 14).

In verband met de verandering in artikel 15 (nieuw: 16), is de eerste zin van lid 6 van dat artikel overgebracht naar art. 13 (nieuw: 14), waarvan hij het tweede lid vormt.

Artikel 14 (nieuw 15).

De waarborgen, die in dit artikel gegeven worden, zijn niet zwakker dan die, welke art. 17b van de wet geeft. De wet vordert een met redenen omkleede verklaring van twee geneeskundigen. Het ontwerp vordert persoonlijk onderzoek van het kind of den onderwijzer door één geneeskundige, gedekt door een visum van den inspecteur. Nu algemeen bekend is, welke geneeskundigen bereid zijn, zoodanige verklaring af te geven, geeft de eisch, dat twee geneeskundigen haar moeten teekenen evenveel of even weinig waarborg als die dat één haar moet afgeven. Daarentegen geeft het vereischte van visum van den inspecteur een veel krachtiger waarborg omdat deze het visum zal weigeren, indien blijkt, dat hij te doen heeft met medici, die lichtvaardig of op grond van algemeene opvattingen aangaande de vaccinatie verklaringen afgeven. De redactie is in dien zin gewijzigd, dat de inspecteur het „visum” moet weigeren, indien hij oordeelt, dat de verklaringen niet aan de gestelde vereischten voldoen of ten onrechte zijn afgegeven.

Aanzienlijke uitbreiding van de vrijstellingen is van dit artikel allerminst te verwachten; eer een beduidende inkrimping. Bovendien valt te bedenken — er werd in de Memorie van Toelichting op gewezen, — dat van deze vrijstelling ook gebruik wordt gemaakt door hen, die gewetensbezwaar hebben. Wordt het ontwerp wet, dan zal dat ophouden en zullen de gewetensbezwaren afzonderlijk behandeld worden.

Het aantal vrijstellingen, op grond van art. 17b der wet verleend, wordt aan den voet van deze pagina vermeld. ¹⁾

Tot dusver heeft de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid zoo min als de inspectie zich geroepen geacht, tegen de praktijk van de anti-vaccinedoktoren maatregelen te nemen, omdat het kwaad van zeer beperkten omvang was en middelen daartegen niet dan zeer moeilijk zouden zijn te vinden. Op wetswijziging, die het bewandelen van den rechten weg zal toelaten, is de eerst-ondergeteekende reeds lang bedacht geweest.

Aan het eerste lid is toegevoegd de mogelijkheid van beroep op den Minister, indien de inspecteur weigert visum te geven.

De ondergeteekenden achten de waarborgen van het ontwerp ruimschoots voldoende en vinden geen aanleiding gevolg te geven aan den wensch, in het Voorloopig Verslag geuit, dat de verklaring zou moeten worden afgegeven door een door den Minister aangewezen medicus. Zij betwijfelen ook of het scheppen van een klasse van Ministerieele vaccinatie-doktoren wel een gelukkige maatregel zou zijn.

De redactie van het eerste lid is in dien zin gewijzigd, dat ontwijfelbaar vaststaat, dat de medicus den persoon, voor wien de verklaring wordt gevraagd, moet hebben onderzocht.

Het tweede lid is geschrapt in verband met de aanvulling van het eerste lid van art. 12 (nieuw 13).

Artikel 15 (nieuw 16).

Dit artikel is gewijzigd in overeenstemming met hetgeen in de algemeene beschouwingen is medegedeeld.

Voor de verklaring, bedoeld in het tweede lid, zal krachtens art. 17 een model worden vastgesteld, opdat nauwkeurig vast sta, over welke feiten zij moet gaan en wat daarover verklaard moet worden. In het tweede lid is van de echtgenoot geen melding gemaakt omdat de mogelijkheid bestaat, dat man en vrouw op dit punt verschillend denken. Het nieuwe tweede lid van artikel 38 bedreigt straf tegen hem, die, wat de objectieve feiten betreft, een onware verklaring aflegt. De godsdienstige overtuiging blijft bij een eventuele strafvervolging om voor de hand liggende redenen buiten het geding.

De verklaring moet luiden, dat op grond van zijn godsdienstige overtuiging de verzoeker en zijn minderjarige kinderen niet door hem of door zijn echtgenoot of met zijn medewerking door derden verzekerd zijn. Verzekering door tusschenkomst van een derde wordt hierdoor mede uitgesloten.

Het derde lid behoudt voor den burgemeester de bevoegdheid voor, een onderzoek in te stellen; in kleine gemeenten zal de burgemeester doorgaans wel weten, of de verklaring waar is of niet. Weigert de burgemeester, de verklaring af te geven, dan staat beroep open op den Minister (4de lid); geeft hij haar, dan kan de inspecteur in beroep komen (5de lid), voor het geval, dat hij reden heeft om aan te nemen, dat de verklaring niet is in overeenstemming met de waarheid.

De verandering van dit artikel, die vrijwel overeenstemt met een in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerking,

1) Aantal vrijstellingen volgens art. 17b van de wet op de besmettelijke ziekten.

		op 31 Dec.
1913	94	
1914	138	407
1915	175	
1916	145	458
1917	146	466
1918	171	462
1919	225	542
1920	187	583
1921	60	472
1922	341	588
1923	355	756

Deze vrijstellingen zijn voor drie jaren geldig. Na de eerste drie jaren valt er, voor het totaal dus één jaar af. Zoo was op 31 December 1915 het totaal van de eerste drie jaren 407. In 1916 kwamen er 145 bewijzen bij; die van 1913 vervielen. Totaal dus op 31 December 1916: 407+145-94=458.

maakt beantwoording van hetgeen over het oorspronkelijk artikel werd aangevoerd, overbodig.

Op twee opmerkingen worde hier nog ingegaan.

De ondergeteekenden zouden het — voor het doel dat met deze wet beoogd wordt — niet juist achten, indien de verklaring geldig was voor den geheelen tijd, waarin het kind de school bezoekt. De omstandigheden en de opvatting der ouders kunnen veranderen in dien tijd en waar een zoo nauw mogelijk begrensde afwijking van den wettelijken regel wordt toegelaten, moet de tijdsduur daarvan niet ruim worden genomen. Aangezien de wet evenwel reeds een geldigheidsduur van drie jaren kent, is deze fermijn in het ontwerp (art. 13) overgenomen.

Het verwijt, dat de ondertekenaars der Memorie van Toelichting het niet noodig hebben geacht, de gevolgen van hun wijken voor gewetensbezwaar van medisch standpunt te verdedigen, kan alleen aanvaard worden door hen, die in deze materie het medisch standpunt van meer of hooger belang achten dan het geweten. Voor de ondergeteekenden, die dat niet doen en alleen aan het laatste van deze twee absolute beteekenis toekennen, kan hier van een verwijt geen sprake zijn.

Artikel 16 (oud).

Van een weerlegging van de over dit artikel gemaakte opmerkingen wordt afgezien, nu het vervallen is tengevolge van de wijziging van het oude art. 15.

Artikel 18.

Dat op ruimer schaal dan thans gelegenheid tot vaccinatie en revaccinatie zou moeten worden gegeven, kunnen de ondergeteekenden geenszins toestemmen. De gelegenheid bestaat alom; nog nooit zijn klachten gerezen over of is gebleken van onvoldoendheid. Werden de gemeentebesturen verplicht om meer dan voldoende gelegenheid te geven, dan zou de wetgever van overdrijving beschuldigd kunnen worden.

Artikel 19.

In verband met elders gemaakte opmerkingen is dit artikel gewijzigd:

1. Het verbod van vervoer is uitgestrekt tot hem, die door den behandelenden geneeskundige verdacht wordt aan een besmettelijke ziekte van groep A of groep B te lijden.

2. Voor: „op advies van den inspecteur heeft gegeven”, wordt gelezen: „na advies van den inspecteur heeft vastgesteld”. Het initiatief kan nu uitgaan van den burgemeester, die den inspecteur moet hooren. De voorschriften moeten algemeene zijn en niet voor ieder speciaal geval gegeven worden.

3. Uit de wet is alsnog overgenomen het verbod, openbare middelen van vervoer te gebruiken.

4. In een nieuw, tweede, lid is overgenomen het verbod, voorkomend aan het slot van art. 8 der wet, door onvoorzichtigheid of achteloosheid gevaar voor besmetting voor anderen te doen ontstaan. In dit verbod wordt de overige inhoud van art. 8 der wet op gelukkige wijze samengevat.

Artikel 20.

Het opnemen van voorschriften aangaande het onderzoek van lijken achten de ondergeteekenden niet geraten. De noodzaak om over het lijk van een lijder of een vermoedelijken lijder te beschikken is niet zóó groot, dat met een beroep daarop aannemelijk gemaakt kan worden een maatregel, die zou strijden met de volkszedes. Is in een enkel geval lijk-onderzoek gewenscht, dan worde daartoe niet overgegaan zonder toestemming van de nabestaanden.

Artikel 21.

Het voorschrift van de wet betreffende de aanwezigheid van een afzonderlijk lijkenhuisje is niet overgenomen, omdat bij vrijwel iedere begraafplaats een lijkenhuis is, dat zonder gevaar gebruikt kan worden. Een afzonderlijk huisje voor

overleden lijders aan een besmettelijke ziekte is niet noodig. Het artikel laat bovendien de keus tusschen een lijkenhuis en een andere bewaarplaats.

Artikel 22.

Zooals reeds in de algemeene beschouwingen werd medegedeeld, is in dit artikel ook ruimte gemaakt voor het advies van een geneeskundige.

Voor „huizen, keeten” wordt gelezen „gebouwen”.

Het derde lid laat de mogelijkheid open, dat de inspecteur ingrijpt.

Artikel 23.

In verband met artikel 153 van de Grondwet is dit artikel in dien zin gewijzigd, dat er alleen van vernietiging en schadeloosstelling sprake is. De vernietiging geldt in vrij wel alle gevallen eenvoudige gebruiksvoorwerpen als beddegoed enz. Daarom en ook omdat zij meer en meer tot de uitzonderingen gaat behooren, kan de waardeering worden overgelaten aan den burgemeester, die een deskundige zal moeten hooren. Het tweede lid opent de mogelijkheid van regeling bij Koninklijk besluit, indien zou blijken, dat de eenvoudige regeling van het artikel in eenig geval niet zou voldoen.

Artikel 25.

Onder *a* en *b* van het eerste lid zijn opgenomen de woorden: „over de landsgrenzen”, omdat de zg. quarantainewet voorziet in binnenkomen aan de zeezijde.

Bovendien zijn de woorden: „komende uit”, die in sommige gevallen tot moeilijkheden aanleiding kunnen geven, vervangen door: „die in een telkens door ons te bepalen tijdvak vertoefd hebben in”. Moeilijkheden van interpretatie worden hierdoor afgesneden.

Artikel 26.

De ondergeteekenden kunnen niet beamen, dat iemand, die in staat is, de hier bedoelde schade zelf te dragen, die uit de publieke kas vergoed zou moeten krijgen. De schade wordt veroorzaakt door zijn eigen toestand, die gevaarlijk is voor zijn omgeving en noopt tot maatregelen van verweer. Wie zijn socialen plicht goed begrijpt, zal, zoo hij eenigszins kan, uit eigen beweging maatregelen nemen waardoor uit hem dreigend gevaar voor zijn omgeving bezworen wordt. Waar die sociale zin gemist wordt, is er geen reden, daarop een kroon te zetten door een vergoeding uit de publieke kas indien men die voor zijn bestaan niet volstrekt noodig heeft.

Voor de vraag, welke gemeente de vergoeding zal betalen, is niet van overwegend belang de quaestie, of ook in een andere gemeente het gevaar zich kan doen gelden. De woonplaats profiteert van haar inwoner, die er zijn bedrijf heeft en in de belastingen betaalt. Het is billijk, dat zij ook de kosten draagt, indien dien inwoner dat bedrijf ontzegd moet worden. Voor het Rijk is er in het geheel geen reden, de lasten op zich te nemen, in afwijking van het beginsel der wet. Zou dat hier geschieden, dan zou het weinig kunst van redeneeren vorderen te betoogen, dat het Rijk de kosten van de wet moet dragen. Het gansche land kan immers profiteren van de activiteit van ééne gemeente! Daartegenover moge gesteld worden, dat de gemeente met haar ingezetenen de eerste en naaste belanghebbende is. Welke moeilijkheden tusschen gemeenten zich kunnen voordoen, zien de ondergeteekenden niet in; nog minder welke zouden worden ondervangen, indien deze last op den Rijksrug werd geladen.

Artikel 28.

Het overoude beginsel, dat de gemeente de kosten draagt, ligt in de redactie opgesloten. Duidelijkheidshalve is het neergelegd in een nieuw eerst lid van dit artikel.

Artikel 29.

Ter beantwoording van de bij dit artikel gemaakte opmerkingen moge worden verwezen naar hetgeen daarover in de

algemeene beschouwingen is aangevoerd. Ook hier moge er aan worden herinnerd, dat dit artikel uit de geldende wet is overgenomen en dat het nog nooit tot bezwaren heeft geleid, veeleer tot erkentelijkheid van de gemeenten, die er een tegemoetkoming uit 's Rijks kas door verkregen.

Dat en waarom de onteigening (vernietiging) in deze met de ontsmetting gelijk wordt gesteld, is reeds in de Memorie van Toelichting medegedeeld.

Artikel 30.

In overeenstemming met de bestaande praktijk wordt voor „bijdrage” gelezen: „bijdrage in of vergoeding van de kosten”.

Personen met voldoende inkomen kunnen de volle kosten betalen.

Artikel 33.

Art. 28 van de geldende wet geeft den burgemeester de bevoegdheid tot binnentreden in woningen. Dit is noodzakelijk, omdat hij in het systeem van de wet de handelende en verantwoordelijke autoriteit is. Tegen deze bevoegdheid is nooit bezwaar gerezen; misbruik is er nooit, gebruik zoo ooit dan toch hoogst zelden van gemaakt. Welke reden er nu zou kunnen zijn, de gelijksoortige bevoegdheid die het ontwerp aan dezen verantwoordelijken persoon wil toekennen afhankelijk te stellen van de medewerking van den officier van justitie, kunnen de ondergeteekenden niet inzien. Zij zouden het bedenkelijk achten, omdat het zou kunnen voorkomen, dat de burgemeester in een geval, waar snel gehandeld zou moeten worden ter wering van gevaar, de verantwoordelijkheid niet zou kunnen dragen. Dit klemt te meer, nu de burgemeester door de, in den geest van het Voorloopig Verslag, in het ontwerp gemaakte veranderingen meer zelfstandigheid van oordeel zal krijgen.

In het eerste lid zijn ook de erven van woningen opgenomen. Het kan noodig zijn, bijv. voor onderzoek van drinkwater als bron van besmetting, een erf te betreden.

Artikel 36.

Door de wijzigingen van het ontwerp is het in het Voorloopig Verslag geopperde bezwaar ondervangen. Al ware dit niet geschied, dan zou naar de meening van de ondergeteekenden een strafbedreiging tegen den geneeskundige, die verzuimde van een geval van besmettelijke ziekte kennis te geven, toch nog ten volle als redelijk te verantwoorden zijn.

Artikelen 37 en 38.

De redactie van deze artikelen is gewijzigd in verband met de veranderingen, die de daarin genoemde artikelen ondergingen. De in het Voorloopig Verslag gestelde vragen zijn daardoor mede opgelost.

Het nieuwe tweede lid van art. 38 is reeds besproken bij art. 16.

Artikel 40.

Aangezien vernietiging ook voor de toepassing van dit artikel zeer zelden zal voorkomen en zij vrij wel uitsluitend eenvoudige artikelen van dagelijksch gebruik zal treffen, is in het vierde lid de meer eenvoudige regeling van artikel 23 van toepassing verklaard.

Artikel 45.

De tweede zin van dit artikel opent de mogelijkheid, dat gelegenheid voor herinenting wordt geopend vóórdat het verbod van schoolbezoek in werking treedt.

Het is denkbaar, dat een algemeene maatregel van bestuur zou moeten in werking treden op een vroeger tijdstip dan de wet van 26 April 1852 (*Staatsblad* n°. 92) toelaat. Daarom is in een nieuwen zin van dit artikel afwijking van die wet nadrukkelijk toegelaten.

Artikel 46.

In dit artikel zijn wijzigingen gebracht, die noodig waren door de veranderingen van de voorafgaande artikelen.

*De Minister van Arbeid,
Handel en Nijverheid,*
AALBERSE.

*De Minister van Binnenlandsche Zaken
en Landbouw,*
CH. RUYS DE BEERENBROUCK.

63. 2.

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is de wettelijke voorzieningen tegen besmettelijke ziekten te herzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

1. Voor de toepassing van deze wet gelden als besmettelijke ziekten, de ziekten, die als zoodanig bij algemeenen maatregel van bestuur zijn genoemd. Tuberculose en geslachtsziekten blijven hiervan uitgezonderd.

2. Bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in het vorige lid, wordt bepaald, op welke van de daarin genoemde ziekten artikel 3 dezer wet en op welke artikel 4 dezer wet van toepassing is. Die ziekten worden onderscheidenlijk aangeduid met groep A en groep B.

3. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder „Onze Minister” de Minister, belast met de uitvoering van deze wet; onderscheidenlijk onder „hoofdinspecteur” en „inspecteur” de hoofdinspecteur en de inspecteur van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, die Wij daarvoor hebben aangewezen.

Artikel 2.

1. Iedere geneeskundige, die een geval van een besmettelijke ziekte van groep A vermoedt of vaststelt, geeft onverwijld, in ieder geval binnen 24 uren, daarvan kennis aan den burgemeester van de gemeente, binnen welke de vermoedelijke lijder of de lijder zich bevindt en aan den inspecteur. Hij neemt maatregelen, waardoor de uitbreiding van zoodanige ziekte kan worden voorkomen.

2. Iedere geneeskundige, die bij een door hem behandeld persoon een geval van een besmettelijke ziekte van groep B vermoedt, neemt onverwijld maatregelen, waardoor de uitbreiding van zoodanige ziekte kan worden voorkomen. Zoodra hij een geval van een besmettelijke ziekte van groep B heeft vastgesteld, geeft hij binnen 24 uren daarvan kennis aan den burgemeester en aan den inspecteur en neemt hij, voor zoover dat nog niet is geschied, maatregelen om uitbreiding der ziekte te voorkomen.

3. Wij stellen de vorm voor de kennisgevingen, bedoeld in dit artikel, vast.

Artikel 3.

1. Een lijder aan een besmettelijke ziekte van groep A wordt afgezonderd en verpleegd in een openbare of andere

inrichting, bestemd voor de verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten. Indien evenwel de behandelende geneeskundige verklaart, dat de lijder niet vervoerbaar is, worden ten aanzien van den lijder en zijn verblijf maatregelen van afzondering toegepast. De afzondering duurt totdat een door den burgemeester onder goedkeuring van den inspecteur aangewezen geneeskundige of de inspecteur schriftelijk aan den burgemeester verklaard heeft, dat het gevaar voor besmetting geweken is.

2. Indien de lijder in een inrichting wordt verpleegd, worden bij hem, met uitzondering van den behandelenden geneeskundige, het personeel, dat met zijn verpleging is belast, een geestelijke en een notaris, alleen zij toegelaten, die zich onderwerpen aan de voorschriften, die de directeur van de inrichting geeft.

3. Totdat de door den burgemeester onder goedkeuring van den inspecteur aangewezen geneeskundige of de inspecteur schriftelijk heeft verklaard, dat het gevaar voor besmetting is geweken, is het den bewoners verboden, de woning, het vaartuig of voertuig te verlaten, tenzij op last van den burgemeester tot het ondergaan van maatregelen van afzondering, reiniging en ontsmetting, en is het ieder ander, met uitzondering van een geneeskundige, verboden daarin binnen te treden, tenzij met toestemming van of van wege den burgemeester. Hen, die in strijd met dit verbod in de woning, het vaartuig of voertuig binnentreden, doet de burgemeester aan dezelfde maatregelen als de bewoners onderwerpen, onverminderd de straf, op de overtreding gesteld.

4. De burgemeester draagt zorg voor de naleving van het bepaalde in het eerste en het derde lid. Hij kan daartoe, totdat de in het derde lid bedoelde geneeskundige of de inspecteur heeft verklaard, dat het gevaar voor besmetting is geweken, tijdelijk alle of eenige bewoners naar een andere verblijfplaats doen overbrengen, de woning sluiten en het vaartuig of voertuig in beslag nemen, de woning, het vaartuig of voertuig onder politiebewaking stellen en een kenmerk doen aanbrengen, waarvoor het model door Onzen Minister wordt vastgesteld.

5. De inspecteur kan den burgemeester schriftelijk verzoeken een of meer van de maatregelen, bedoeld in het vorige lid, toe te passen. De burgemeester geeft daaraan gevolg. Indien hij evenwel daartegen bezwaar heeft, kan hij binnen 12 uur nadat hem dat verzoek bereikte, de beslissing van den hoofdinspecteur vragen onder opschorting van den maatregel. Hij voert de beslissing van den hoofdinspecteur onverwijld uit.

Artikel 4.

1. Een leider aan een ziekte van groep B kan in zijn woning, zijn vaartuig of voertuig verpleegd worden. De behandelende geneeskundige schrijft maatregelen voor om uitbreiding der ziekte te weren.

2. Indien de behandelende geneeskundige of de inspecteur aan den burgemeester bericht, dat de noodige maatregelen om uitbreiding van de ziekte te weren, niet voldoende worden of kunnen worden toegepast, kan de burgemeester op advies van den behandelenden geneeskundige of van den inspecteur den lijder doen overbrengen naar een openbare of andere inrichting, bestemd voor de verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten, totdat die geneeskundige of de inspecteur heeft verklaard, dat het gevaar voor besmetting is geweken.

3. Indien de burgemeester niet binnen 24 uren aan het advies van den inspecteur gevolg heeft gegeven, kan deze de beslissing van den hoofdinspecteur vragen.

4. De lijder, wiens overbrenging is gelast, of, indien de lijder een minderjarige is, een meerderjarig verzorger kan, zoodra hij van den last tot overbrenging kennis krijgt, bij den burgemeester tegen de overbrenging bezwaar maken, tenzij de hoofdinspecteur reeds ingevolge het vorige lid een beslissing heeft gegeven. De burgemeester stelt den hoofdinspecteur onverwijld met het bezwaar in kennis. De overbrenging wordt opgeschort totdat de hoofdinspecteur beslist heeft.

5. De hoofdinspecteur beslist binnen tweemaal 24 uren en geeft van zijn beslissing onverwijld kennis aan den inspecteur,